Сучасна казка для дорослих

Коли на складі почало темніти і над входом загорілась електрична лампочка, Хвостатий виліз із нори.

Бігти до складських приміщень було ще рано. Хвостатий знав, що вусатий чоловік у синьому халаті ще сидить у своїй тісній комірчині й палить, — димом від його сигарет просмерділися всі закутки на складі. Слід було зачекати. Хвостатий був пацюком розважливим і ніколи не керувався тільки власним апетитом, навіть як був дуже голодним. Зараз він був дуже голодним, бо не їв уже кілька днів — з тієї пори, як за скляною загородкою з'явився цей Вусатий і замкнув залізні двері до тієї половини складу, де було все. Правда, всі тутешні гори мішків, штабелі скриньок і коробок з пляшками Хвостатого мало цікавили. Кілька ночей тому він натрапив там на коробки в кутку, від яких струменів вишуканий, надзвичайно приємний запах, і пацюк не стримався. Прогризти у картонній коробці необхідну дірку було неважко, і він досхочу поласував сиром — так, що ледве протиснувся у свою тіснувату нору під підлогою. Але ось тобі на — прийшов Вусатий і зранку зачинив оббиті залізом двері.

Ці двері не відчинялися тепер ні вдень, и ні навіть уночі, коли Вусатого не було на складі. І Хвостатий дивувався: що той надумав?

Тепер він не полишав виходу з нори, бо звідти могли з'явитися родичі, ті дурні голодні пацюки різного віку, яких тепер чимало розплодилось у підполі. Аби не накликати якихось заходів Вусатого проти їхньої компанії, пацюків слід було зупинити й завернути назад. Якось уже сталося таке, що у відповідь на щуряче свавілля сюди прийшли люди в гумових фартухах і в масках, з якимись приладами в руках; вони напустили у нори смертельної отрути. Тоді багато хто з пацюків загинули, але Хвостатий і ще декілька найрозумніших вціліли й відповіли інтенсивним розмноженням. На весну їхня колонія збільшилася більш як удвічі. Він

чув, як люди казали, що залишилися з носом. Дуже можливо, думав собі пацюк, — їхні носи поки що пацюків не цікавили.

Хвостатий уже знав, що потрібно пильно слідкувати за людьми, не дати їм захопити пацюків зненацька. І без потреби не вилазити з нори, не піддаватися на провокації. І нікому не вірити. Навіть коли якийсь молодий пацюк повернеться зі складу й розповість, ніби під'їв там сиру. Це може виявитися брехнею, а може — й провокацією. Хвостатий був пацюком розумним, хитрим і практичним.

Тієї ночі йому, однак, так нічого й не вломилося. Після того, як Вусатий пішов, він старанно обнюхав усі закутки передньої секції складу. Та залізні двері до головного приміщення залишалися зачиненими, а в передньому нічим пристойним навіть не пахло. З нових речей там з'явилась якась металева бочка в кутку, від якої смерділо залізом. Залізо пацюка так само не цікавило.

Під ранок він повернувся до своєї нори. Просидів там, однак, недовго: його спокій порушила метушня, що її влаштували родичі. Він кинувся до виходу з нори і швидко зрозумів, що трапилось іззовні. Ці дурні пацюки, мабуть, не витримали голоду, і щойно відчинилися двері, спробували проскочити до головної секції. Та хіба це можна було робити удень, при людях? Люди, звісно, зняли тривогу, забігали, застукали, когось із пацюків прибили, решта розбіглась по кутках і поховалася по норах. Зрештою, так їм, дурням, і треба — не лізьте передчасно, думав собі Хвостатий. Зачаївшись у норі за півметра від виходу, він не міг бачити, що відбувається нагорі, проте добре чув тупіт ніг, скрегіт чогось важкого, яке тягли десь поруч, лайку робітників. Це не були хіміки із санстанції — ті працювали мовчки, їхню хитрість важко було розгадати, і тільки Хвостатий був здатен на це. Ці ж розмовляли гучно, мабуть, лаялися й безперестанку палили. Серед інших він упізнав і голос молодого вантажника Білявого, який одного разу ледь не наступив йому на хвіст і страшенно злякався. Від того часу Хвостатий боявся Білявого. Вусатого ж там не було чути, але пацюк відчував, що той десь поблизу. Він уже знав, що мовчазні завжди найнебезпечніші — своїм криком, як і своєю

злістю, вони впиваються самі, мало що залишаючи іншим. Вусатий же, відчував пацюк, може, й недуже злий, але надзвичайно небезпечний.

Але Хвостатий був пацюком терплячим і вмів чекати. Він не їв уже п'ять ночей підряд. Увечері на короткий час вилазив з нори, вздовж плінтуса пробирався до заповітних дверей і, переконавшись, що вони таки замкнені, повертався назад. Дорогою йому зустрічались декотрі з його родичів, які, як завжди, метушилися, шукали поживи всюди, куди тільки можна було пролізти, але, мабуть, даремно. їхні марні спроби закінчувалися ранковими криками і лайкою людей. Одного разу там навіть брехав пес, можливо, приведений на склад, щоб налякати пацюків. Та пацюки собак не боялися, як не боялись і котів. Коти самі давно були налякані пацюками й не могли вчинити їм ніякої шкоди. Найбільшим пацючим ворогом була людина.

Нарешті Хвостатий свого дочекався.

Щойно у конторці згасло світло і стихли важкі кроки Вусатого, він вибрався з нори. Шлях уздовж плінтуса був йому добре знайомий, залізні двері розташовувалися поруч. Ще у норі він відчув: сьогодні має щось трапитися, щось довгожданне й радісне. Так воно і сталося: залізні двері були незачинені. Напевно, поспішаючи, Вусатий тільки прихилив їх, залишивши нешироку щілину, в яку зараз легко протиснувся Хвостатий.

У просторій секції складу стало іще просторіше, чимало скриньок і мішків звідси вже вивезли. Хвостатий швидко перебіг вузьким проходом у далекий куток, де його, однак, чекало велике розчарування — картонних коробок на попередньому місці не виявилось. Замість них стояли ряди скляних бутлів, від яких ішов огидний отруйний сморід.

Хвостатий кинувся туди-сюди проходами і в одному місці, ближче до виходу, відчув знайомий запах. Слабкий аромат свіжого сиру струменів звідкись ізгори. У секції панував напівморок, десь високо під стелею слабко світила тьмяна лампочка, роздивитися що-небудь було

неможливо. Але Хвостатий був розумним пацюком і швидко втямив, що це пахло з величезної поставленої на попа металевої бочки. Але як туди залізти? По залізу пацюки лазити не могли, не вмів цього робити і Хвостатий.

Але він також був ще й пацюком винахідливим, тому хутко збагнув, що вилізти можна по скриньках, які безладно громадилися біля самої бочки. Ці дерев'яні ящики були порожні, деякі з них поламані, тож пацюк швидко вибрався по них до самого верху. Бочка була зовсім поруч, і з неї йшов іще більш привабливий, ніж унизу, запах сиру. Ну, так, великий шматок білів ген у темряві, на кінці недовгої дощечки, що лежала над бочкою. Другий її кінець опинився просто під пацюковими лапами. Дощечка була достатньої ширини, аби з неї не впасти, і Хвостатий не дуже поспішно, але й не гаючись подався до сиру.

І тут сталося щось незрозуміле: дощечка раптом перехилилась, і Хвостатий сторч головою полетів у бочку. Дощечка одразу ж повернулась у свій попередній стан, забравши з собою й сир.

Якийсь час Хвостатий перебував у шоці — такого він не очікував. Завжди умів він обминати найхитріші пастки, ніколи не доторкнувся до найбільш апетитних отруєних принад, врятувався й від хімії минулої осені. А тут так по-дурному попався, як нерозумне молоде щуреня. Він уже збагнув, що цю пастку спорудив той-таки Вусатий.

Тремтячи від страху й злості, Хвостатий навіть не спробував вибратися з металевої пастки. Почуття голоду, яке допікало йому кілька днів поспіль, раптом пропало; натомість з'явилося відчуття гніву — він був готовий гризти залізні стіни бочки, якби це було можливо. Він уже розумів, що до ранку звідси не вибратись, а вранці сюди прийде Вусатий і знищить його — найсильнішого, найсміливішого, найрозумнішого пацюка на всьому складі. Зрештою, воно й зрозуміло: у боротьбі за існування в пацючому суспільстві першими гинуть найкращі, найбільш гідні. А всі інші, дурні й полохливі, житимуть далі й насміхатимуться з нього. Та, мабуть, така вже їхня пацюча природа.

Хвостатий ще не відійшов від шоку, як нагорі почувся обережний стукіт пацючих лапок по дощечці, й тут-таки до бочки впав новий пацюк. Кінець дощечки разом із сиром знову задерся догори. Новий пацюк наполохано заметушився на дні бочки. Хвостатий на це ніяк не відреагував, він міркував: що робити? Відчувши присутність Хвостатого, молодий пацюк, дрібно тремтячи, зіщулився навпроти під стінкою бочки. Хвостатий не став йому співчувати, тільки подумав: сам собі винен, не лізь, куди не слід. Він сидів собі нерухомо, поволі виходячи з шоку.

Пацюки падали до бочки майже через однакові проміжки часу — їх усіх приваблював міцний запах смачного сиру. До ранку в бочці їх опинилось аж восьмеро, між ними двоє здорових молодих самців, народжених минулої осені.

Майже в цілковитій темряві Хвостатий нюхом упізнав їх, бо вже не раз із ними бився, і тепер також подумав, що їхня зустріч добром не закінчиться. Досі в підполі вони намагались уникати один одного, але тут такої можливості не існувало. Тож зараз доведеться вирішити, кому з них жити далі.

Мабуть-таки, розумним себе вважав не один лише Хвостатий, але й іще декотрі з тих, що потрапили до пастки. Спершу всі вони сиділи нерухомо, повільно очунюючи від шоку падіння. Потім у темряві пролунав начебто безпричинний пронизливий писк, і почалася бійка. Почуття жаху охопило пацюків, і хтось, не витримавши, перший кинувся на сусіда. Можливо, це був один із двох братів — його поклик і став сигналом до смертельного поєдинку всіх з усіма. Хвостатий знав і пам'ятав іще з часів своєї молодості, що зволікати у таких випадках не належить. Це може коштувати життя. Перемагає найрішучіший і найспритніший. Хвостатий у відповідь так само пронизливо заверещав і накинувся в темряві на сусіда — може, навіть того самого, який слідом за ним упав до бочки. Він досить легко переміг, роздерши суперникові горло. Але тут-таки й сам ледь спромігся вирватися з чиїхось гострих зубів, перекрутився через голову і вп'явся зубами в чийсь теплий і м'який живіт. У тісній бочці утворився пульсуючий клубок із тіл охоплених жахом пацюків, які рвали, гризли,

топтали один одного, нападаючи і захищаючись водночас. У бочці запанував сильний запах пацючої крові, в якому зовсім розтав, загубився ще недавно такий жаданий аромат сиру.

Це був жорстокий і тривалий бій не на життя — на смерть, у якому до ранку вціліло двоє: Хвостатий і молодий пацюк, народжений восени. Всі інші, стікаючи кров'ю, вже лежали на дні бочки; деякі втратили й останні ознаки життя. Самець був сильно поранений чиїмись зубами, та почувши вцілілого Хвостатого, спромігся на слабкий бойовий поклик і вищирив зуби. Знесилений у бійці Хвостатий, зробивши спритний короткий випад, без усякого попереднього сигналу схопив зубами за вже скривавлене горло і швидко добив самця.

Кривава бійка закінчилася. Хвостатий залишився в бочці один. Ця самотність гарантувала йому деяку можливість продовження життя — хоча б до ранку. Звісно, цього було мало, але інстинкт підказував пацюкові, що часом навіть із найменших можливостей складається нове життя. Особливо коли маєш волю змагатися за нього до кінця й не надто вже дотримуватись принципів. Хвостатий зі страхом чекав ранку, коли прийде Вусатий і прикінчить його у бочці. Гинути він, як і раніше, не хотів. Щоправда, його самолюбство підігрівалось усвідомленням того, що він усе ж таки переміг усіх інших пацюків у бочці. Що ж стосується людини, то її, як відомо, перемогти неможливо.

І ось він прийшов, той страшний Вусатий. Спершу загриміли його черевики біля конторки, потім засвітилося електричне світло, яке одразу ж розігнало морок у секції. Здається, Вусатий був не один. Хвилину Хвостатий слухав, як вони там розмовляли, потім пролунав чийсь безпричинний сміх — здається, це був молодий вантажник Білявий.

І раптом яскраво спалахнула електрична лампочка під стелею в секції — у бочці стало майже видно. Хвостатий окинув задоволеним поглядом нерухомі тіла своїх жертв і приготувався до зустрічі з Вусатим. Коли той простягне руку, пацюк одразу ввіп'ється в неї і загине, як і належить пацюкові-переможцю, пацюкові-лідеру. Він був пацюком

гонористим, тож не хотів ховатися посеред трупів інших пацюків, які купкою лежали на дні бочки, не хотів удавати мертвого. Коли над бочкою з'явилось ненависне обличчя Вусатого, від котрого сильно смерділо сигаретами "Мальборо", блоки яких штабелем лежали під вікном секції, він вишкірив зуби й загрозливо засичав. На гучніший бойовий клич у нього вже не вистачало сили.

— Ну як там? — долинув голос звіддалік. Це запитував Білявий.

— Порядок! — задоволено відповів Вусатий. — Твоя правда.

— Хто-небудь залишився?

— Та ось сидить Хвостатий...

— От і добре. Випускаємо.

Бочка раптом нахилилася. Хвостатого ледь не привалило мертвими тілами пацюків, та він встиг відскочити й опинився на самому краю бочки. Зовсім поряд було ненависне обличчя Вусатого, та не було на ньому ні погрози, ані злості. Бочка нахилилась іще нижче.

— Ну, мотай звідсіля! — зовсім незлостиво сказав Вусатий.

Здається, він відпускав Хвостатого. Пацюк нарешті втямив це і швиденько пірнув з бочки попід ящики. Його ставлення до Вусатого раптово змінилось — він перестав ненавидіти людину. Виявляється, вона зовсім не зла — вона добра. Вона порятувала Хвостатого. Це його родичі-пацюки намагалися його вбити, а людина дарує йому життя. Яким же він був досі дурнем, що ненавидів людей!

З-під ящиків йому вдалось перебратися до своєї нори й заховатись у її рятівній темряві. Він тільки встиг почути, як позаду в чомусь засумнівався Вусатий, а Білявий йому відповів:

— Нічого, все буде о'кей! Тренування він мав те, що треба. За місяць жодного не залишиться...

Зачаївшись у норі, Хвостатий поволі очунював від пережитого вночі й думав, що тепер головні його вороги — це його родичі-щурі. Він буде їх безжально нищити вже хоча б тому, що він — найсильніший. А в кого сила, того й правда. Хоча жодна правда вже не була йому потрібною. Нехай правди шукають слабаки. А над ним відтепер є Вусатий. Він тепер його бог і правда.

Вусатий же, мабуть, відчувши зміну в настрої пацюка, а може, й від своєї доброти, поклав біля його нори той самий кавалок духмяного сиру, який уночі не дістався Хвостатому. Але щур на нього не реагував — відтепер його хвилював тільки запах крові.

За місяць на складі й справді не залишилося жодного пацюка. Окрім Хвостатого, звісна річ.